

De herontdekking van de provincie?

11 mei 2023

Prof.mr. J.L.W. Broeksteeg

Radboud Universiteit

De provincie als middenbestuur

Huis van Thorbecke, 1851: middelste bestuurslaag

Grondwet/Provinciewet/Gemeentewet

Ooit...: driekringenleer

Maar wel: open huishouding: wat betekent dat?

De provincie in verhouding tot het Rijk

Autonomie
Medebewind

Toezicht:
Vernietiging besluiten
Taakverwaarlozing

'Gulden snoeren': financiële verhouding

De provincie in ver. tot gemeenten

Toezichthouder:
Spontane vernietiging
Taakverwaarlozing
Financieel toezicht

De provincie in ver. tot waterschappen

Grondwettelijke taak: instelling en opheffing, regeling van taken en inrichting

Toezicht op waterschappen

NB: sommige waterschappen vallen samen met provincies (Fryslân, Flevoland, Zeeland, Limburg)

De provincie en de regio

Regionaal bestuur neemt grote vlucht
Regio is moeilijk definieerbaar

Publiekrechtelijk: via gemeenschappelijke regelingen
Verlengd lokaal bestuur
Soms verplicht: omgevingsdiensten, RES

Lappendeken van samenwerkingsverbanden
Gebrek aan democratische legitimatie

Kritiek op de provincie

**Voorheen vooral voor opkomst verkiezingen
Provincie zou te technocratisch zijn**

**Vanaf jaren '90: open huishouding zorgt voor 'nieuwe'
onderwerpen**

Sterkere Haagse lobby (IPO)

Steunfuncties voor gemeenten

**Provincies zouden zich groter en belangrijker voordoen dan zij
zijn**

Gesloten huishouding?

Rutte II: opschaling naar vijf landsdelen

Sluiting provinciale huishouding

D.w.z.: beperkt aantal wettelijk vastgelegde taken

Functioneel bestuur

Mogelijk grote gevolgen voor inrichting provincie

De herontdekking van de provincie?

Rutte IV:

- Nationaal programma Woningbouw (bestuurlijke afspraken via Huis van Thorbecke)
- Nationaal programma Landelijk Gebied (plannen provincie t.b.v. het rijk)
- Daaruit vloeit voort: Programma Stikstofreductie en Natuurverbetering
- En: Brede provinciale gebiedsprogramma's

Opvallend: wet schrijft voor dat minister uitvoert, die legt taken bij provincies neer, GS voeren uit, PS staan aan de zijlijn (kunnen wel kaders stellen/controleren)

Waar visie ontbreekt...

Geen duidelijke visie:

- Welk belang waar te behartigen?
- Volstaat het Huis van Thorbecke nog?
- Rol middenbestuur
- Rol regionaal bestuur (Kreisen?)
- Verhouding tussen bestuurslagen

Dringend nodig: een visie op decentralisatie